

DONA AL PUNT ZERO, de NAWAL EL SAADAWI

L'autora, Nawal El Saadawi, metgessa de professió, transmet la biografia de la Firdaus, una dona condemnada a mort per haver assassinat un home. És un cas real: Firdaus va ser executada el 1974. A l'escriptora li va cridar l'atenció la seva absoluta manca de por a la mort. Firdaus li va dir "A la vida, res ens esclavitzava més que el desig de continuar amb vida".

El Saadawi denuncia amb aquesta història (censurada a Egipte durant molts anys) la imparcialitat de la llei: una llei classista, patriarcal, imperialista, religiosa i racista, una llei discriminatòria que no admet l'al·legació de defensa pròpia a la protagonista.

Firdaus provenia d'un entorn molt pobre, on ja va conèixer la condició esclavitzada de la dona, la poca vàlua d'una nena i la gana. Però l'oncle li va permetre anar a la ciutat i a escola: Firdaus va sempre amb el seu títol de graduat de secundària que penja a les parets dels llocs on viu d'una forma visible. És el seu orgull. Tot i així, el matrimoni forçat, l'abús i la manca de drets humans que viu a la societat masclista de l'època i del seu país la duen fins a la prostitució. Paradoxalment és sent prostituta, i havent après a fer-se valer, que té el seu màxim grau de llibertat i dignitat: té un periodista, un advocat i un metge al seu càrrec, per quan necessita bona premsa, protegir el seu estatus o un avortament. Fins que un amic seu, un intel·lectual, li recorda que ella mai no serà respectada pel fet de ser prostituta. Aquesta afirmació la fa deixar aquesta vida luxosa i de la qual només ella té les regnes, per passar a ser una administrativa en una empresa. Allà comprovarà en pròpia carn que les treballadores esdevenen mig esclaves aguantant un munt d'abusos i arriba a la conclusió que "una treballadora té por de perdre la feina i convertir-se en prostituta perquè no entén que la vida de la prostituta és millor que la seva".

Aquest pas per l'empresa en una societat tan masclista li fa conèixer, però, l'amor. Un amor que no oblida la seva classe i la seva procedència. És llavors quan comença el veritable declivi de la Firdaus que, molt desenganyada de la vida, sense cap mena d'esperança, torna a refugiar-se en la prostitució amb la mala sort que no pot vèncer la vexació d'un proxeneta. És aquesta vexació que deriva en l'assassinat que acabarà amb la seva existència. Només aquí Firdaus se sent que ha vençut: morirà, però per un crim que ha comès ella. Ens recorda el munt de dones mortes per cap motiu que hagi derivat de la seva pròpia capacitat de decidir.

Segurament aquest no és un llibre gaire literari, no hi ha joc amb les paraules, però compleix l'altra faceta de l'escriptura: la de deixar testimoni dels que no tenen veu. Conèixer la condició humana fins quan aquesta ens avergonyeix.

Bona lectura,

Muntsa Farré